

КАДРОВА РОБОТА В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ, ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 342.922

В. М. ВАСИЛЕНКО,

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ

факультету з підготовки фахівців міліції громадської безпеки

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МІЛІЦІЇ: ПІДСТАВИ, ПОРЯДОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Розкрито зміст дисциплінарної відповідальності працівників підрозділів ветеринарної міліції. Розглянуто підстави притягнення працівників ветеринарної міліції до дисциплінарної відповідальності. Проаналізовано порядок здійснення дисциплінарного провадження та виділено особливості дисциплінарної відповідальності працівників ветеринарної міліції.

Забезпечення особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод, законних інтересів є одним із основних завдань міліції. Працівники міліції, в тому числі і працівники ветеринарної міліції, проходячи державну службу в підрозділах міліції, безпосередньо виконують завдання і функції, що покладаються на міліцію. Саме від того, наскільки сумлінно вони будуть ставитися до виконання своїх службових обов'язків, залежить стан захисту прав і свобод людей в Україні. Тому не випадково законодавець у ст. 3 Закону України «Про державну службу» [1] серед основних принципів державної служби закріпив служіння народу України, пріоритет прав людини і громадянина та персональну відповідальність державних службовців за виконання службових обов'язків і дисципліни. Крім того, відповідно до Стратегії реформування державної служби в Україні, затвердженій Указом Президента України від 14 квітня 2000 р. № 599/2000 [2], державний службовець у встановленому порядку має нести відповідальність за допущені ним порушення законодавства, невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків.

Таким чином, до діяльності державних службовців, зокрема працівників ветеринарної міліції, ставляться підвищені вимоги. Саме тому правопорушення, скоєні даною категорією осіб, характеризується підвищеною небезпечкою, а отже, мають супроводжуватися підвищеною юридичною відповідальністю, оскільки безпосередньо зачіпають інтереси держави, встановлений у суспільстві правопорядок, права та свободи громадян. З огляду на це завдан-

нями даної статті є: по-перше, визначити зміст дисциплінарної відповідальності працівників підрозділів ветеринарної міліції, по-друге, розглянути особливості здійснення дисциплінарного провадження щодо працівників ветеринарної міліції.

До працівників ветеринарної міліції, яким відповідно до законодавства присвоєно спеціальні звання міліції, можуть бути застосовані такі види юридичної відповідальності: матеріальна, дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова та кримінальна. Вони, як і всі громадяни, що вчинили кримінальний злочин або адміністративне правопорушення поза службою, притягуються до юридичної відповідальності на загальних засадах.

Разом із тим, можна відокремити правопорушення, що безпосередньо пов'язані з невиконанням або неналежним виконанням працівником ветеринарної міліції своїх обов'язків, які входять до його адміністративно-правового статусу. У чинному законодавстві України, а саме у ст. 25 Закону України «Про міліцію» [3], зазначається, що працівник міліції у межах повноважень, наданих цим Законом та іншими законодавчими актами, самостійно приймає рішення і несе за свої протиправні дії або бездіяльність дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.

Основним видом юридичної відповідальності працівників ветеринарної міліції є дисциплінарна відповідальність, адже зміцнення законності в діяльності органів внутрішніх справ безпосередньо пов'язане зі станом службової дисципліни, рівнем культури і фахової підготовки їх

працівників [4, с. 67–71]. Саме тому дотримання службової дисципліни є одним із основних обов'язків працівника системи МВС України.

Дисциплінарна відповідальність осіб рядового та начальницького складу настає у випадку порушення ними правил службово-трудової поведінки, встановлених як загальними, так і спеціальними нормативно-правовими актами у сфері функціонування органів, служб та підрозділів внутрішніх справ, діяльності їх працівників щодо виконання своїх правоохоронно-правозабезпечувальних посадових обов'язків [5, с. 122]. Дисциплінарна відповідальність настає в разі вчинення винною особою дисциплінарного проступку. Згідно зі ст. 2 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України» [6], дисциплінарним проступком є невиконання чи неналежне виконання особою рядового або начальницького складу службової дисципліни.

Отже, юридичною підставою дисциплінарної відповідальності працівників ветеринарної міліції є дисциплінарний проступок, тобто протиправне, винне (умисне чи необережне) діяння (дія чи бездіяльність), що посягає на службову дисципліну шляхом невиконання або неналежного виконання працівником органів внутрішніх справ (далі – ОВС) своїх службових обов'язків, порушення встановлених обмежень, зловживання наданими правами або вчинення проступку, який ганьбить його як державного службовця, чи дискредитує орган, у якому він працює [7, с. 155].

Для притягнення працівника ветеринарної міліції до дисциплінарної відповідальності потрібна наявність таких трьох умов:

1) діяння (дія чи бездіяльність) має бути протиправним. Протиправність діяння полягає в невиконанні або в неналежному виконанні трудових обов'язків, установлених трудовим законодавством, статутами, положеннями, правилами внутрішнього трудового розпорядку, колективним і трудовим договором. Важливе значення має час скоєння порушення трудової дисципліни, оскільки, за загальним правилом, порушення трудової дисципліни вважається таким, якщо воно сталося в робочий час [8, с. 17–23];

2) протиправне діяння (дія чи бездіяльність) має бути винним, тобто вчинене особою навмисно або з необережності;

3) якщо не виконані саме посадові обов'язки, тобто обов'язки, що впливають з конкретних державних правовідносин, наприклад, працівник не дотримується норм чинного законодавства або норм професійної та службової етики.

Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників ветеринарної мі-

ліції відрізняється від загального порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності своїм суб'єктивним складом, формами і видами стягнень, колом осіб, уповноважених притягувати до дисциплінарної відповідальності та накладати дисциплінарні стягнення, а також підставою і порядком накладення й оскарження дисциплінарних стягнень.

Дисциплінарну відповідальність особи рядового та начальницького складу підрозділів ветеринарної міліції несуть за нормами Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України, затвердженого Законом України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» [6]. Згідно зі ст. 12 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ на осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ за порушення службової дисципліни можуть накладатися такі види дисциплінарних стягнень: 1) усне зауваження; 2) зауваження; 3) догана; 4) сувора догана; 5) попередження про неповну посадову відповідність; 6) звільнення з посади; 7) пониження в спеціальному званні на один ступінь; 8) звільнення з органів внутрішніх справ. Таким чином, до особливостей дисциплінарної відповідальності працівників ветеринарної міліції слід віднести наявність специфічних заходів дисциплінарного впливу. За характером санкцій та мірою матеріальних наслідків для правопорушників вказані дисциплінарні стягнення можна поділити на:

– заходи дисциплінарного впливу, які не змінюють правового стану порушника дисципліни і не пов'язані безпосередньо з негативними для нього матеріальними наслідками. Це так звані «моральні стягнення» (усне зауваження, зауваження, догана, сувора догана, попередження про неповну посадову відповідність);

– заходи дисциплінарного впливу, які змінюють правовий статус порушника дисципліни і тягнуть за собою негативні матеріальні і моральні наслідки (пониження в спеціальному званні на один ступінь);

– виключний (надзвичайний) захід дисциплінарного впливу – звільнення з органів внутрішніх справ.

Отже, до працівників ветеринарної міліції, яким відповідно до законодавства присвоєно спеціальні звання міліції, можуть бути застосовані усі вищеперераховані види дисциплінарних стягнень. Строки та порядок накладання дисциплінарних стягнень передбачено статтями 14–16 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України [6]. Так, з метою з'ясування всіх обставин дисциплінарного проступку, учиненого особою рядового або начальницького

складу, начальник призначає службове розслідування. Службове розслідування має бути завершено протягом одного місяця з дня його призначення начальником. У разі необхідності цей термін може бути продовжено начальником, який призначив службове розслідування, або старшим прямим начальником, але не більш як на один місяць.

Забороняється проводити службове розслідування особам, які є підлеглими порушника, а також особам – співучасникам проступку або заінтересованим у наслідках розслідування. Розслідування проводиться за участю безпосереднього начальника порушника. Порядок проведення службового розслідування встановлюється Міністром внутрішніх справ України. Перед накладенням дисциплінарного стягнення начальник або особа, яка проводить службове розслідування, повинні зажадати від порушника надання письмового пояснення. Небажання порушника надавати пояснення не перешкоджає накладенню дисциплінарного стягнення.

Слід зазначити, що дисциплінарне стягнення накладається у строк до одного місяця з дня, коли про проступок стало відомо начальнику. Також дисциплінарне стягнення не може бути накладено, якщо з дня вчинення проступку минуло більше півроку. До цього періоду не включається строк проведення службового розслідування або провадження в кримінальній справі чи справі про адміністративне правопорушення. По закінченні службового розслідування начальник підрозділу ветеринарної міліції визначає вид дисциплінарного стягнення, який буде застосовано до порушника. У цьому випадку начальник повинен враховувати тяжкість дисциплінарного проступку, обставини, за яких його було скоєно, заподіяну шкоду, попередню поведінку підлеглого, визнання ним своєї вини, його ставлення до виконання службових обов'язків, рівень кваліфікації тощо. Визначивши вид дисциплінарного стягнення, начальник підрозділу ветеринарної міліції порушує перед старшим прямим начальником клопотання про притягнення особи рядового або начальницького складу до дисциплінарної відповідальності. Дана обставина є однією з особливостей дисциплінарної відповідальності працівників ветеринарної міліції. Оскільки начальницький склад підрозділів ветеринарної міліції комплектується виключно лікарями ветеринарної медицини, які за посадами є державними інспекторами ветеринарної медицини, і до їх компетенції не належать повноваження щодо накладання дисциплінарних стягнень.

Про накладення дисциплінарного стягнення видається наказ, зміст якого оголошується осо-

бовому складу органу внутрішніх справ. Якщо порушником є особа начальницького складу, то оголошувати дисциплінарне стягнення в присутності його підлеглих заборонено.

Старший прямий начальник має право протягом одного місяця з дня оголошення особі рядового або начальницького складу наказу про накладення дисциплінарного стягнення посилювати, а протягом року – пом'якшити чи скасувати дисциплінарне стягнення, накладене підлеглим йому начальником, якщо встановлено, що воно не відповідає тяжкості вчиненого проступку.

Окрім того, необхідно зазначити, що за кожне порушення службової дисципліни накладається лише одне дисциплінарне стягнення. У разі порушення службової дисципліни кількома особами дисциплінарне стягнення накладається на кожного окремо. Такі дисциплінарні стягнення, як звільнення з органів внутрішніх справ, звільнення з посади, пониження в спеціальному званні на один ступінь, накладаються тільки тими начальниками, яким надано право прийняття на службу до органів внутрішніх справ, призначення на посаду, присвоєння спеціального звання.

Таким чином, виходячи з вищевикладеного, до особливостей дисциплінарної відповідальності осіб рядового і начальницького складу підрозділів ветеринарної міліції можна віднести:

1) порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб рядового і начальницького складу підрозділів ветеринарної міліції регулюється спеціальним законодавством (Закон України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України»);

2) правові норми, за порушення яких передбачено дисциплінарну відповідальність, містяться в нормативно-правових актах різної юридичної сили (від законів до наказів начальників органів внутрішніх справ);

3) наявність специфічних заходів дисциплінарного впливу, які закріплені у ст. 12 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх України;

4) дисциплінарна відповідальність настає не тільки за порушення правових норм, але й за порушення етично-моральних правил поведінки, які передбачені спеціальними нормативно-правовими актами;

5) відповідні повноваження щодо накладення, пом'якшення чи скасування дисциплінарних стягнень, застосованих до осіб рядового чи начальницького складу підрозділів ветеринарної міліції, мають тільки старші прямі начальники підрозділів ветеринарної міліції. Безпосередні начальники підрозділів ветеринарної міліції лише порушують перед старшим прямим начальником клопотання про притягнення зазначених осіб до дисциплінарної відповідальності.

Список використаної літератури

1. Про державну службу : закон України від 16 груд. 1993 р. № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
2. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні : указ Президента України від 14 квіт. 2000 р. № 599/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 16. – Ст. 665.
3. Про міліцію : закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
4. Конопльов В. В. Питання вдосконалення та систематизації законодавства про дисциплінарну відповідальність працівників органів внутрішніх справ / В. В. Конопльов // Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Сімферополь, 7–8 груд., 2006 р. : у 2 ч. Ч. 1. – Сімф. ; Ялта, 2006. – С. 67–71.
5. Венедіктов В. С. Юридична відповідальність працівників ОВС України : [монографія] / В. С. Венедіктов. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 269 с.
6. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : закон України від 22 лют. 2006 р. № 3460-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 29. – Ст. 245.
7. Венедіктов В. С. Статус працівників органів внутрішніх справ України як державних службовців : наук.-практ. посіб. / Венедіктов В. С., Іншин М. І. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 188 с.
8. Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності / В. С. Венедіктов // Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Сімферополь, 7–8 груд., 2006 р. : у 2 ч. Ч. 1. – Сімф. ; Ялта, 2006. – С. 17–23.

Надійшла до редколегії 08.02.2012

ВАСИЛЕНКО В. М. ДИСЦИПЛИНАРНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ РАБОТНИКОВ ВЕТЕРИНАРНОЙ МИЛИЦИИ: ОСНОВАНИЯ, ПОРЯДОК И ОСОБЕННОСТИ ДИСЦИПЛИНАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Раскрыто содержание дисциплинарной ответственности работников подразделений ветеринарной милиции. Рассмотрены основания привлечения работников ветеринарной милиции к дисциплинарной ответственности. Проанализирован порядок осуществления дисциплинарного производства и выделены особенности дисциплинарной ответственности работников ветеринарной милиции.

VASYLENKO V. DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF EMPLOYEES OF VETERINARY POLICE: GROUNDS, THE ORDER AND FEATURES OF DISCIPLINARY PROCEEDINGS

The content of disciplinary responsibility of the personnel of departments of veterinary militia is disclosed. The reasons to involve workers the personnel of veterinary militia to disciplinary responsibility are considered. The order of disciplinary proceeding is analyzed, and the features of disciplinary responsibility of the personnel of veterinary militia are marked.

УДК 061.231:351.74[(430+438)]

О. С. ПРОНЕВИЧ,

*доктор юридичних наук, доцент,
начальник кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ
факультету з підготовки фахівців міліції громадської безпеки
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРОФЕСІЙНІ СПІЛКИ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ ТА ПОЛЬЩІ)

Охарактеризовано доктринальні та організаційно-правові засади діяльності професійних спілок як апробованої форми представництва та контролю за дотриманням соціально-трудова прав працівників поліції Німеччини та Польщі.

Професійна діяльність працівників поліції (міліції) пов'язана з виконанням широкого спектру завдань у сфері публічної безпеки. Важлива важливість соціальної місії, наявність державної «ліцензії на застосування примусу» і делегування персоналу дискреційних повноважень зумовлюють своєрідність правового статусу поліції (міліції). Як наслідок, форма